

כף זכות

"והוי דן את כל האדם לכף זכות"

י"ל
לעילוי נשמתם
של מ"ה הרדני
האסון במידון

גליון מס. 93 | תמוז תשפ"ד | יו"ל ע"י מערכת 'קובץ גליונות' | k.gilyonot@gmail.com

עונש מופרז

הטיפול בתינוקי דרש זמן רב, וכאשר הגעתי לאולם הסעודה, גיליתי כי האנשים כבר נטלו את ידיהם מזמן, והם נמצאים כעת באמצע המנה הראשונה.

נמצאים?

לא, לא מדוייק. ילדה אחת, בוכה, שכבה על הרצפה בכניסה לאולם, ובכתה. ביתה של מרים.

"מה קרה?" שאלתי אותה.

"אני רעבכבכההההה" היא יכבה, מעומק ליבה, "ואמא שלי לא מוכנה לתת לי אוכל!" נדהמתי.

האמנם מימשה מרים את איומה? ומנעה אוכל מילדה בת שלוש כיוון שזו לא מיהרה לעזוב את המתקן החדש והמרתק בנינה?

"מה?" שאלתי, חושבת שלא שמעתי טוב, אבל הילדה חזרה על שלה: היא רעבה, ואמה לא מוכנה לתת לה אוכל. ליכי נשבר.

השעה הייתה כבר קרובה לשתיים עשרה וחצי בצהריים, מן הטופי והמתקנים שחילקו בכית הכנסת לא טעמה הילדה – כהוראתה של אמה.

האם גם מסעודת השבת לא ייתנו לה לאכול? איזה הורה נורמלי ייתן לילד קטן כל כך עונש כה נורא?

דמי ביעבע ורתח. היה לי ברור שאסור לי לשתוק, ואני הייבת לטפל בעניין.

החלטתי לגשת אל סבתה של הילדה, ולשתף אותה כמה שקרה.

האם יש לכם רעיון כיצד ניתן ללמד כף זכות על אמה של הילדה הרעבה?

אולם למחרת בבוקר – כאשר זרקנו סוכריות על חתן בר המצווה – שב הזיכרון הזה והיכה בי במלוא עוזו, כאשר ראיתי את ביתה של בת הדודה יושבת ומביטה בעיניים כלות בסוכריות הטופי שחולקו שם בגדיבות, ואינה מעזה לקלף את העטיפה מעל אחד מהם.

"קחי מתוקה", הושטתי לה אחת, אולם הילדה, בת שלוש ואפילו לא שבוע יותר מכך, נענעה בראשה לשלילה: "אמא שלי לא מרשה לי לאכול טופי", אמרה בקול מתוק מדבש, "זה מסוכן".

מה מסוכן בטופי? תהיתי ביני לביני, ילדים אוכלים טופי ללא הפסקה, ושום דבר רע לא אירע להם. אבל כמוכן שלא אמרתי לה דבר, רק הרהרתי באימה שאכן מצליחה 'להציב גבולות' בצורה ברורה עד כדי כך שילדתה אינה מעזה אפילו לבקש סטייה כלשהי מן הכללים שנקבעו בביתה.

ואם תהיתי כיצד היא עושה זאת – בא המשכו של היום והוכיח לי כיצד.

בדרכינו אל אולם הסעודה חלפנו על יד גינה ציבורית גדולה ונאה, והפעוטות שהיו איתנו נכנסו אליה והשתוללו בה כהוגן, מסרבים להמשיך כדרכם אל אולם הסעודה. גם ביתה של בת דודתי, נכנה אותה מרים, הייתה בן המשתוללות, ומרים נגשה אליה ואמרה לה בסמכותיות רבה כי עליה למהר להצטרף אלינו כעת, אחרת תפסיד את האוכל שיוגש באולם השמחות ולא תוכל לאכול שום דבר. בשלב זה החל תינוקי לבכות, ואני מיהרתי להתקדם הלאה, מותירה את האימהות לפעוטות להתמודד עם האתגר לבדם.

שמחות במשפחה המורחבת, הם זמן נהדר לאיחוד משפחתי, לראות זה כמעלותיו של זה ולהדק את הקשרים בין הכני דודים שהשתעשעו בעבר עלך הספות כבית סבא וסבתא והיום הם הורים לדור מקפץ חדש.

אבל נחטא לאמת אם לא נודה בכך שלפעמים הם גם זמן של... ההיפך. והמפגשים המשפחתיים הושפים לעיננו חסרונות של הזולת, חסרונות בהם לא הבחנו עד היום, אולי מפני שלא שהיינו זה לצד זה מספיק זמן.

וזה מה שאירע לי בשבת בר המצווה האחרונה בה השתתפתי. לשבת הזו החמנו זוגות עם ילדים עד גיל שלוש, שאי אפשר היה להשאיר במקומות אחרים, ואני נפרדתי בלב כבד מביתי בת השלוש וחצי, והגעתי לאירוע עם תינוקי בן תשעת החודשים בלבד.

בליל שבת היה התינוק לא רגועה, ואחת מכנות דודתי שישבה בשולחן סמוך, עם ילדתה השקטה והמנומסת, אמרה לי שכבר בגיל הזה ניתן להציב לתינוקות גבולות, ושאינן הגיון בכך שהתינוק יחרוס לכולם את הסעודה.

הסכמתי איתה שצרחותיו של תינוק עייף ועצבני אינם מוזיקה נעימה כל כך, אבל התקשיתי מאוד להבין את דרישתה שאציב לו גבולות ואחנך אותו. הרי לדבר איתו בהיגיון – אי אפשר, האם אני אמורה להעניש אותו כדי שיפסיק לבכות?

אולם כיוון שהייתי עסוקה בתינוק – לא התפנית לנהל איתה דיון על הנשוא. טיילתי איתו מעט בחוץ, עד שנרדם, ושכתי אל אולם הסעודה כשאני שוכחת מכל העניין.

כיצד לדעתכם ניתן לדון לכף זכות?

פתרונות יש לשלוח עד יום ראשון מדי שבוע בשעה 18:00. יש לציין שם עיר ומס' יש לכם סיפור על כף זכות? שלחו לנו! | אימייל: k.gilyonot@gmail.com

סופו של הסיפור משבוע שעבר

כטוח שאני מצליח להעיר בנעימות ובאדיבות וכצורה עניינית ולא פוגעת, אבל מסתבר שטעיתי לחלוטין! ולמרות שההערות של הצליחו להביא לשפור במראה המדרגות, כנראה שהחטאתי את מטרתי – להפוך את הבניין שלנו למקום נעים יותר למגורים... לא רק עבורי, אלא גם עבורם.

עליתי לביתי כשאני מהורהר, ידעתי שעוד אחשוב רבות על מה שאירע כאן היום, ואנסה להבין איך נכון לנהוג כאשר שני סגנונות חיים מתקיימים יחד תחת אותו גג של בניין מגורים משותף, וקיוויתי שאצליח למצוא פתרון שיהיה יעיל מצד אחד, ורגיש ואיכפתי מצד שני – לא רק כלפי הרגשות והצרכים של אנשים כמותי, אלא גם מכוון ומבין את רגשותיהם של השכנים שלי.

ועוד דבר ידעתי שלמדתי היום – שגם כאשר התנהגויות קודמות של הזולת גורמים לי לשפוט אותו בצורה מסויימת, עדיין ייתכן כי הפעם הזו – התנהגותו הייתה הגיונית, נכונה ומצדקת מכל סיבה.

ואמר, "הם שחקו על הדשא, ופתאום הילד נעקץ והתחיל להתנפח... האח הגדול לא ידע מה לעשות, והריץ אותו הביתה במקום לקרוא לאמבולנס". פנס אדום מתחיל להבהב במוחי. האם יכול להיות... כלומר... "מתי זה קרה?" אני מתעניין. "ביום ראשון, לפני החג".

"בפארק החבלים?" אני שואל, ושכני מהנהן בטבעיות, מבלי לדעת איזה אבן הניח על ליבי עכשיו. הייתי שם. סמוך ממש. וילדיהם של שכני ידעו על כך. ובכל זאת – כאשר נתקלו במקרה חירום – לא פנו אלי, אלא רצו את כל הדרך הארוכה הביתה כדי לבקש עזרה.

אולי הבחלה שלהם מן העקיצה והתופעה האלרגית היא זו שגרמה לכך, אבל אולי... אולי על אף שחשבתי שאני מעיר בעדינות ובנעימות, בכל זאת הצלחתי להפחיד ולהרתיע אותם עד כדי כך שחששו לבקש ממני עזרה?

האם כשם שהם נתפסים בעיני כחסרי התחשבות ובלאגניסטים – אני נחשב בעיניהם כאדם נוקשה, חסר התחשבות ורגישות, שאי אפשר לצפות ממנו להבנה ועזרה?

רציתי כל כך לעשות טוב, והייתי משוכנע שאני עושה זאת. הייתי

"יש לי שכנים שמלכלכים קבוע את הבניין", סח כותב הסיפור, "לפני פסח ראיתי אותם בנינה, והזהרתי אותם שלא ישאירו לכלוך אחריהם. ובכל זאת – נוכחתי לדאוג כי הם השאירו פסולת רבה זרוקה על הדשא. איך ניתן לדון אותם לכף זכות?" סופו המפתיע של הסיפור – הרי הוא לפניכם.

חג הפסח חלף עבר, והנה אני רואה על לוח המודעות של הבניין הזמנה לקידוש שעורכים שכני, אותה משפחה נחמדה אך בלאגניסטית שממדרת את חיי. על מה הסעודה? תהיתי באוזני שכן אחר, אך גם הוא לא ידע, ורק שכן שלישי שעבר במקום עדכן אותו: "הם עושים את זה במקום סעודת הוריה, על הנס שאירע לכן שלהם לפני פסח".

"איזה נס?" תהינו שנינו והוא נתן בנו מבט מופתע, "איפה אתם חיים שלא שמעתם?" שאל אותנו, "לא שמעתם שהבן שלהם נעקץ בגינה מדבורה, ופיתח אלרגיה קשה?" לא לא שמענו.

"בקושי הצילו אותו", המשיך האיש וסיפר, "היה להם נס גדול... הוא היה מאושפז בליל הסדר... סיפור לא פשוט בכלל".

"איפה זה קרה?" שאל השכן שלידי. "בפארק, בסוף השכונה", הוא הוסיף

דבר העורך:

התורה הקדושה מצווה עלינו "בצדק תשפוט עמיתך", ונשאלת השאלה, אם עלינו לדון את חברינו לכף זכות מדוע לשון הציווי היא 'לשפוט' 'בצדק'? הרי מהות הציווי היא ללמד זכות, ומה הקשר ל"צדק"? לכאורה, במקום "בצדק" צריך היה להיות כתוב "לטוב", או "בטוב", או "לכף זכות" וכדומה?

והובא ב"באר הפרשה" (קדושים תשפ"ב, הערה יט) כי על כך "היה אומר הר"ק רבי יעקב מפשעווארסק, דלכאורה צריך ביאור מהו הלשון 'בצדק תשפוט עמיתך'... היה לו לומר 'לכף זכות תשפוט עמיתך', מהו בצדק? אלא מכאן מוכח, דאכן רוב רובן של 'לימודי הזכות', הם 'בצדק' ואמת לאמיתה... וכבר ידועים דברי החכם כי כשהאדם יכרוק עצמו 'באמת', יגלה שלימודי החובה שלו עקומים הרבה יותר מלימודי הזכות שלו".